కళాకారుని కల

సాంబమూర్తి ఆ సాయంత్రం నాలుగు గంటల సమయంలో స్నానంచేసి పెట్టెలోంచి శుభ్రంగా ఉతికి ఇస్త్రీచేసినపంచె కట్టుకున్నాడు. దానిమీదికి తెల్ల ఖద్దరు చొక్కా వేసుకున్నాడు. చక్కగా మడిచిన తుండు భుజాన వేసుకొని అద్దంముందు నిలబడి తల దువ్వుకున్నాడు.

తరువాత చెప్పులు తొడుక్కొని బయటికి వచ్చి వసారాలో వంట చేస్తున్న తల్లితో 'వెళ్ళొస్తా'నని చెప్పి అక్కడకు మైలుదూరంలో వున్న రోడ్డువైపు నడవసాగాడు సాంబమూర్తి.

సాంబమూర్తి డ్రామా నటుడు. ఆ చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాలలో అతను హరిశ్చంద్రుడి వేషానికి పెట్టింది పేరు. అతని ఆకారానికి తగ్గ వేషం అది. ఆ వేషానికి తగ్గట్టు అతని గొంతు కూడా ఎంతో మధురంగా వుంటుంది. టౌన్‌లో వుండే నాటక సమాజంలో ఇతను సభ్యుడు. ఆ సమాజానికి నాటకం వెయ్యాల్సిందిగా ఎవరి దగ్గర నుంచయినా కబురు వస్తే వెంటనే సాంబమూర్తి కోసం మనిషిని పంపిస్తాడు మేనేజరు. ఇది చాలాకాలంగా వాళ్ళకి ఆనవాయితీ.

అసలు సాంబమూర్తి నటుడు కావడమే చాలా విచిత్రం. చిన్నతనంనుంచీ అతను చదువు సంధ్యలు లేకుండా పశువులు మేపేవాడు. అలా పశువుల్ని తోలుకొని వెళ్ళేటప్పుడు, వచ్చేటప్పుడు ఏదో ఒక ఆవు మీదనో, గేదెమీదనో ఎక్కి నోటికొచ్చిన రాగాలు తీసేవాడు.

ఒకరోజు వాళ్ళూరిలో డ్రామా వేశారు. ఆ రాత్రి సాంబమూర్తి డ్రామా నటులకు టీలు, కాఫీలు అందిస్తూ రాత్రంతా వాళ్ళకు సేవ

చేసాడు. వాళ్ళతో వచ్చి తను వాళ్ళకు సేవలు చేసుకుంటానని చెప్పాడు. అంతేకాక తనకొచ్చిన పద్యాలు కొన్ని పాడి వినిపించాడు. ఎలాగయితే నేం మొండిపట్టుబట్టి ఆ తెల్లవారుఝామున వాళ్ళతో వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడు సాంబమూర్తి వయసు పదేళ్ళు.

ఆ పోవడం పోవడం పదకొండేళ్ళ తర్వాత స్వగ్రామానికి తిరిగి వచ్చాడు. అదీ సత్యహరిశ్చంద్ర నాటకంలో హరిశ్చంద్రుడిగా. అంత కాలం తరువాత కొడుకుని చూసుకున్న ముసలి తల్లిదండ్రులు ఎంతో ఆనందించారు. ఆరోజు తమ గ్రామంలో వేయబోయే నాటకంలో హరి శ్చంద్రుడి పాత్రధారి తమ ఊరివాడేనని తెలిసి గ్రామస్తులు ఆశ్చర్య పోయారు.

'ఏంది బర్రెలు మేపుకునే సాంబడు అరిశ్చంద్రుడా' అని.

కాని ఆ రాత్రి నాటకంలో సాంబమూర్తి గాత్ర మాధుర్యానికి ముగ్ధులైపోయారు. అతను ఒక్కో పద్యం పాడి రాగం తీస్తూంటే 'ఒన్స్ మోర్'లతో ఆ ప్రదేశమంతా మారుమ్రోగిపోయింది.

మరుసటిరోజు కొడుకుని వెళ్ళిపోనీకుండా కాళ్ళాపేళ్ళా పడ్డారు ముసలి తల్లిదండ్రులు. ఊళ్ళోవాళ్ళు కూడా అతన్ని బీవాట్లేసారు. ఆ పరిస్థితులలో ట్రూపు మేనేజరు కూడా సాంబమూర్తిని ఇంటి దగ్గరే వుండిపొమ్మన్నాడు. డ్రామాలు వేయాల్సి వచ్చినప్పుడు తనే మనిషిని పంపిస్తానన్నాడు. దాంతో సాంబమూర్తి తన పల్లెలోనే వుండిపో యాడు.

ప్రక్క పల్లెలో ఏదయినా నాటకం వేయాల్సి వస్తే వాళ్ళు సాంబ మూర్తికి చెపుతారు. సాంబమూర్తి అన్నీ మాట్లాడుకుని పట్నం వెళ్ళి నాటక సమాజానికి చెందిన మేనేజరుకి చెబుతాడు. మేనేజరూ అంతే.

వాళ్ళకేదయినా ప్రోగ్రాం తగిలితే సాంబమూర్తి దగ్గరకు మనిషిని పంపు తాడు సాంబమూర్తి ఆ ప్రోగ్రామ్‌కు హాజరవుతూ వుంటాడు. సాంబ మూర్తి తండ్రి రెండేళ్ళ క్రితం చనిపోయాడు. దాంతో సాంబమూర్తికి బాధ్యతలు పెరిగాయి. డ్రామాలున్నప్పుడు వేషాలు వేస్తూ డ్రామాలు లేనప్పుడు సేద్యంచేసుకుంటూ కాలం గడుపుతున్నాడు.

ఇదీ సాంబమూర్తి గత చరిత్ర.

సాంబమూర్తి రోడ్లోకొచ్చి నిలబడ్డ పది నిమిషాలకి బస్ వచ్చింది. అందులో ఎక్కాడు దాంట్లోనే ప్రయాణిస్తున్న మేనేజరు, మిగతా నటీ నటులు అతన్ని పలకరించారు.

ఓ అరగంట తరువాత వాళ్ళు దిగవలసిన చోటు వచ్చింది. బస్ ఆగిన తరువాత ఎవరి సూట్‌కేసులు వాళ్ళు పట్టుకుని బస్ దిగారు బస్సు వెళ్ళిపోయింది.

అక్కడ ఓ రెండెడ్ల బండి ఆగి వుంది. దాని ప్రక్కనే లావుగా, మొద్దుగా వున్న వ్యక్తి ఒకడు నిలబడి ఉన్నాడు.

అతను అందర్నీ తేరపారజూచి "దండాలు సామే. తమరి కోసం బండి పంపిన్రు" అంటూ అందరికీ దణ్ణాలు పెట్టసాగాడు.

దాంతో మేనేజరు "మీరెక్కండమ్మా" అంటూ ఆడవాళ్ళను ఉద్దే శించి అని, "అయ్యా హార్మోనిస్టూ, తబలిస్టూ మీమీ వస్తువులతో మీరు ఎక్కండయ్యా" అన్నాడు.

ఆడవాళ్ళు జాగ్రత్తగా బండి ఎక్కి, మెత్తగా గడ్డిపరిచి దానిమీద వేసివున్న చాపమీద కూర్చున్నారు. బండతని సాయంతో తను హార్మో నియంను, తబలాను బండిలో చేర్చి తరువాత తామూ ఎక్కారు హార్మో నిస్టూ, తబలిస్టూ.

ముందు బండి పోతూంటే వెనుకనే మాట్లాడుకుంటూ నడస్తున్నారు మిగతావాళ్ళంతా. కనుచీకటి పడే సమయానికి ఊళ్లోకి వచ్చేసారు. స్టేజికి ఏర్పాటుచేసిన మైకులోంచి గ్రామ్‌ఫోన్ రికార్డులు చెవులు చిల్లులు పెడుతున్నాయి. పిల్లలు డ్రామా యాక్టర్లు వస్తున్నారని తెలిసి బండిచుట్టూ మూగారు. బండివాడు బండిని సరాసరి గ్రామపెద్ద యింటి ముందు నిలబెట్టాడు. వీరికోసమే ఎదురుచూస్తున్న గ్రామపెద్ద అందర్నీ ఆహ్వానించి మేడమీద విశాలమయిన గదిలో వీళ్ళకు బస ఏర్పాటు చేసాడు.

ఆ రాత్రి పెందళాడే భోజనం తొమ్మిది గంటలకల్లా స్టేజి చేరుకున్నారు. స్టేజి వెనుక తడికలతో ఏర్పాటుచేసిన ప్రత్యేక స్థలంలో కూర్చుని ముఖానికి రంగులేసుకోవడం మొదలుపెట్టారు.

• • • •

సరిగ్గా గంట తరువాత డ్రామా మొదలయింది. హరిశ్చంద్రుడి వేషంలో సాంబమూర్తి ప్రేక్షకుల్ని పరవశింప జేస్తున్నాడు. ఆడియన్సు పోటీలమీద 'వన్స్‌మోర్'లు కొడుతున్నారు. వారి ఉత్సాహానికి అనుగుణంగా సాంబమూర్తి కూడా ఏ మాత్రం బాధ పడకుండా పాడిందే పాడుతున్నాడు.

ఇక ఆఖరిసీను కాటి సీను. హరిశ్చంద్ర నాటకానికి గుండెలాంటిది ఇది. హరిశ్చంద్రుడి పాత్రకు, పాత్ర ధరించిన నటుడికి, కీర్తి తెచ్చి పెట్టేది ఇదే ఈ ఘనత పద్యాలు వ్రాసిన మహా కవులకు చెందుతుంది.

రాజదుస్తులు పోగొట్టుకొని నల్లని వస్త్రాలతో, ఒక చేతితో భుజాన ఉన్న కుండను పట్టుకొని, ఇంకో చేతిలో కర్రతో రంగస్థలం మీదికి

ప్రవేశించాడు సాంబమూర్తి. ఆడియన్స్ కేకలతో ఆ ప్రదేశమంతా మారుమ్రోగి పోయింది.

స్మశాన వాటికకోసం ప్రత్యేకంగా కట్టినతెర చాలా భయం కరంగా ఉంది. ఆ ప్రదేశమంతా గోరీలతో, తగులబడుతున్న శవాలతో అక్కడక్కడా ఊడలు వ్రేలాడుతూ చిక్కగా కొమ్మలతో అల్లుకొని ఉన్న భయంకరమైన మర్రిచెట్లతో, క్రిందపడి దారిలో మానవ కంకాళా లతో నిండి ఉంది. స్టేజికి ఎదురుగా క్రింద కుర్చీలో కూర్చొని ఉన్న ఎలక్ట్రిషియన్ స్టేజిమీదికి ఎర్రలైటు ఫోకస్ చేసాడు. దాంతో ఆ ప్రదే శము ప్రేక్షకులకు గుండెలు జలదరింపచేస్తూ ఉంది.

హరిశ్చంద్రుడు స్మశాన వాటికను ఒకసారి కలయజూసి తరు వాత ప్రేక్షకులవైపు తిరిగి,

"స్వామి యగు వీరబాహుడు నన్ను 'హరిశ్చంద్రుడా! కాదుకాదు వీరదాసుడా! నేటి రాత్రియంతయూ వల్లకాటియందు కావలియుండి యుద యమున నింటికి వచ్చినప్పుడీ కుండనిండా కొత్తకల్లు నింపుకొని రమ్ము' అని యీ సురాభాండమును నాకిప్పించినాడు. ఆహా! సురాభాండమా నీవు పూజ్యురాలవు..."

"ఆహో! ఈ స్మశానంబు నందెచ్చట జూచినను..."

"కాకోలు బ్రహ్మరక్కసి సమూహం బిది
ఘోషించు చుండె బుక్కుల క్రమంబు

కాకోలు వీరు టక్కరి భూత మాంత్రికుల్
నెమరు చుండిరి కపాలముల కొఱకు

దిక్కులన్నిండ మార్మోగిత పిక్కటిల్లి"

మధ్యమావతి రాగంలో ఒళ్ళు గగుర్పొడిచేటట్లు పాడాడు కాటి కాపరి వేషంలో ఉన్న సాంబమూర్తి. జనం చిత్తయిపోయారు. 'ఒన్స్ మోర్'లతో ఆ ప్రదేశమంతా మార్మ్రోగి పోయింది. అదే పద్యం మళ్ళీమళ్ళీ పాడాడు సాంబమూర్తి.

"ఎవరచ్చట నా కెదురుగా నిలుచున్నారు? పిలిచి చూచెదను. ఓహో ఎవరువారు"

రెండడుగులు నడిచి "ఓహో ఎంత పొరబడితిని? సగము కాలుచు బరువులేక నిట్టనిలువునం బైకిలేచిన ఈ శవమును ప్రాణిగా భావించితిని. అయ్యో, ఈ కళేబరపు స్థితి ఎంత జాలి గొలిపెడెది..."

"మాయామేయ జగంబె నిత్యమని సంభావించి మోహంబునన్

......యీ శరీర మిపుడిందుం గట్టెలం గాలుచో

నా యిల్లాలును రాదు పుత్రుండును దోడైరాడు తప్పింపగన్"

శ్యామరాగంలో విషాదం ఉట్టిపడేట్లు పాడిన ఆ పద్యానికి జనం లోంచి ఆనందంతో కేకలు మిన్నుముట్టాయి. మళ్ళీ అదే పద్యం పాడి వాళ్ళకు వినిపించక తప్పలేదు సాంబమూర్తికి.

ఇక వరసపెట్టాడు పద్యాలు సాంబమూర్తి.

"ఎన్నో యేండ్లు గతించి పోయినవి గానీ, యీ శ్మశానస్థలిన్

కన్నీటం బడి క్రాగిపోయినవి నిక్కంబిందు పాషాణముల్"

హిందూస్థాన్ తోడిరాగంలో ఆ పద్యం పాడి, మరల వెంటనే హిందోళ రాగంలో ఇంకో పద్యం ఎత్తుకొన్నాడు.

"ఆకాశంబున కారుమబ్బుగములావరించె, దయ్యాలతో
ఘూ కంబుల్ చరలాడసాగినవి......
............యిక్కాటియం
దాకల్లాడిన జాడలేదిచట సౌఖ్యంబెంత క్రీడించునో"

సాంబమూర్తి ప్రేక్షకుల కేకలు తట్టుకోలేక రెండుసార్లు పాడ వలసి వచ్చింది.

"ఇచ్చోట నే సత్కవీంద్రుని కమ్మని
కలము నిప్పులలోన కరగిపోయె
ఇది పిశాచులతో నిశలేక్షణుండు
గజ్జె కదలించి యాడు రంగస్థలంబు
నవని పాలించు భస్మ సింహాసనంబు"

హిందూస్థాన్ తోడిరాగంలో ఆదరగొట్టేసాడు సాంబమూర్తి. ప్రేక్షకులు తన్మయులై తమను తామే మరచిపోయారు.

"ఇట నస్పృశ్యత సంచరించుటకు దావేలేదు
............జోకొట్టి యూ
ఆట గల్పించు నభేదభావమును, ధర్మం బిందుగారాడెటన్"

బంగ్లాతోడిరాగంలో పాడి సమాజంలోని అస్పృశ్యతలు స్మశానంలో ఉండవని తెలియజేసాడు సాంబమూర్తి.

• • • •

నాటకం అయిపోయింది. ఊరు ఊరంతా సాంబమూర్తికి బ్రహ్మరథం పట్టారు. ఇది అతిశయోక్తి కాదు. సాంబమూర్తికి చదువులేక

పోయినా కంఠమాధుర్యముంది. కొత్తరాగాలు పాడలేకపోయినా, గురువు దగ్గర నేర్చుకొన్న పద్యాలు మాత్రం అద్భుతంగా పాడగలడు. డ్రామాల్లో చేరిన తరువాతనే అంతోఇంతో అక్షరజ్ఞానం సంపాదించు కొన్నాడు. మరుసటిరోజు ఉదయం అందరూ తిరుగుప్రయాణం కట్టారు.

గ్రామస్తులు సాంబమూర్తిని ఆరోజు ఉండమని ప్రతిమాలారు. అతనికి ఇష్టంలేకపోయినా నాటక సమాజం మేనేజరు కూడా ఉండి పొమ్మనడంతో ఉండక తప్పలేదు. వృషభాద్రి అనే ఆసామి ఆరోజు మధ్యాహ్నం తనింట్లో సాంబమూర్తికి భోజనం ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు చెప్పాడు.

రచ్చబండ దగ్గర వేపచెట్టుక్రింద కూర్చొని మధ్యాహ్నం వరకు గ్రామస్థులకు వారుకోరిన పద్యాలు పాడి వినిపించాడు. మధ్యాహ్నం కావస్తుండగా వృషభాద్రి స్వయంగా వచ్చి సాంబమూర్తిని తనింటికి భోజనానికి తీసుకువెళ్ళాడు.

వృషభాద్రి, వృషభాద్రి కుటుంబం చేసిన మర్యాదలకు సాంబ మూర్తి చిత్తయిపోయాడు. వృషభాద్రి కూతురు శకుంతల అయితే మరీను. సాంబమూర్తికి దగ్గరుండి తనే స్వయంగా అడిగి మరీ వడ్డిం చింది

వృషభాద్రి, తన కుటుంబానికి సంగీతమంటే పిచ్చి అభిమాన మని, తనభార్య, కూతురు సంగీతమంటే చెవికోసుకుంటారని, రాత్రి అతని పద్యాలు విన్నప్పటినుంచీ తీసుకురమ్మని ఒకటేపోరని అందు వలన తనకు పిలవక తప్పలేదని, వచ్చినందుకు సంతోషమని సాంబ మూర్తికి తన కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకొన్నాడు.

సాంబమూర్తికి ఒక ప్రత్యేకమైన గదిలో మంచం, పరుపువేసి పడక ఏర్పాటుచేసారు. సాంబమూర్తి సాయంత్రం నాలుగుగంటల వరకు ఒళ్ళెరుగని నిద్రపోయాడు. సాయంత్రం అతను లేవగానే సబ్బు, టవలుతో నీళ్ళుపెట్టారు. తరువాత టీ ఇచ్చారు. తరువాత వాళ్ళ అభ్యర్థన మీద కాటి సీనులోని పద్యాలు కొన్ని పాడి వినిపించాడు సాంబమూర్తి.

వాళ్ళు రాత్రికికూడా ఉండిపొమ్మని బలవంతం చేసినా సాంబమూర్తి ఉండలేదు. వాళ్ళకు కృతజ్ఞతలు తెలియజేసి ఇంటికి బయలుదేరాడు.

ఆ రోజునుంచి సాంబమూర్తికి సరిగా నిద్రపట్టేది కాదు. కన్ను మూసినా, తెరిచినా అతనికి వృషభాద్రి కూతురు శకుంతల కనబడసాగింది. పెళ్ళికాని తనకు ఆమె భార్యయితే ఎంత బాగుణ్ను అనుకొన్నాడు. ఆమె అందం, అణుకువ అతనికి బాగా నచ్చాయి. అందరూ తనమీద ఎంతో అభిమానం చూపిస్తున్నారు. వృషభాద్రి భార్య అయితే సరేసరి. అటువంటప్పుడు సంగీతాన్ని అభిమానించే ఆ కుటుంబం తనని అల్లుడుగా చేసుకోవడం తమ అదృష్టంగా భావిస్తారు కనుక శకుంతలను ఇస్తారేమో కనుక్కుంటే ఎంత బాగుణ్ను అనుకొన్నాడు.

దరిమిలా సాంబమూర్తి ఎక్కడ డ్రామాలు వేసినా, వేసిన ప్రక్క రోజే వృషభాద్రి ఇంటికి వెళ్ళి అక్కడ తనకు జరిగిన సన్మానం, తనకు కలిగిన ఆనందం వివరించి చెప్పేవాడు. ముఖ్యంగా అతను గమనించిందేమిటంటే తను సన్మానాల గురించి, ప్రజలు తనను మెచ్చుకొన్న వైనం గురించి చెబుతున్నప్పుడు శకుంతల మరీ చెవులు పెట్టుకొని వినేది. దాంతో అతనికి పూర్తిగా అర్థమైపోయింది శకుంతల తనను ప్రేమిస్తోందని. దాంతో తన తల్లిని అక్కడకు రాయబారం పంపించాడు.

ఎదురు చూస్తున్న సాంబమూర్తికి ఆ సాయంత్రం ముఖం వేళ్లాడేసుకొని వచ్చిన తల్లిని చూడగానే విషయం చాలా వరకు అర్థమయింది. అయినా అడిగాడు.

"ఆ ఆశ వదలుకోనాయనా" అంది ఆమె అలసటగా మంచం వాల్చుకొని కూర్చొంటూ.

"ఏం జరిగింది? జరిగింది జరిగినట్లు చెప్పమ్మా" అన్నాడు సాంబమూర్తి ఆతృతగా.

కొడుకు ఆతృతకు బాధపడిపోయిందామె.

"చెప్పమ్మా. వాళ్ళేమన్నా వినడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను" అన్నాడు సాంబమూర్తి స్థిరంగా.

ఆమె తలెత్తి "ఏం చెప్పేది సాంబయ్యా. ఈ మాట వినగానే వాళ్ళంతా ఆశ్చర్యపోయారు. నేనింకా ఆనందంతో ఆశ్చర్యపోయారనుకొన్నా. కాని ఆ అమ్మాయి తండ్రి అన్నాడు గదా 'ఆయనో సంగీత కళాకారుడని ఇంతకాలం ఇంటికి రానిచ్చాం. అతని మనసులో ఇంత చెడ్డ ఆలోచన ఉందని నేనేమాత్రమూ ఊహించలేదు. నా కూతుర్ని ఎవడైనా పదెకరాల పొలముండి చదువు సంధ్యలు లేకపోయినా సేద్యము చేసుకొనే వాడికెవడికయినా ఇస్తానుగాని, ఏమీలేని సాంబమూర్తికిచ్చి పిల్ల బ్రతుకులో నిప్పులు పోయను' అన్నాడు. ప్రక్కనే ఉన్న ఆమె తల్లి అతన్ని సమర్థించింది. ఆ అమ్మాయి ఉద్దేశంలో కూడా నిన్ను చేసుకొనేందుకు ఏమీ ఇష్టపడినట్లుగా కనిపించలేదు" అంది.

తరువాత ఇంటి పనుల్లో మునిగిపోయిందామె. చాలాసేపు ఆలోచిస్తూ ఉండిపోయాడు సాంబమూర్తి.

ఏదో నిశ్చయానికి వచ్చిన సాంబమూర్తి మరుసటిరోజు మధ్యా

పొన్నినికి కృష్ణధాద్రి వాళ్ళ ఊరు చేరుకొన్నాడు. ఊరవతల బావి దగ్గర చెట్టుక్రింద నిలబడ్డాడు. అతనికి తెలుసు, ఆమె ప్రతిరోజూ అక్కడకు నీళ్ళకు వస్తుందని.

అతని అదృష్టం బాగుందన్నట్లు శకుంతల ఒంటరిగానే బిందె చంకన బెట్టుకొని వయ్యారంగా నడుస్తూ వచ్చింది. చెట్టుక్రింద నిలబడి ఉన్న సాంబమూర్తిని చూసి తలవంచుకొని బావిదగ్గరకు వెళ్ళి నీళ్ళు తోడుకొంది. తిరిగి వస్తూండగా సాంబమూర్తి తనే ఆమెను చేరాడు.

"శకుంతలా చూసి కూడా ఏం మాట్లాడకుండా పోతున్నావే" అన్నాడు బాధగా.

"ఏం మాట్లాడమంటారు" అంది శకుంతల నడవడం ఆపి.

"అదే మన పెళ్ళి విషయం."

"నేనెప్పుడూ చెప్పలేదే నిన్ను పెళ్ళి చేసుకొంటానని"

"కాని నీవు నా పద్యాలన్నా, సంగీతమన్నా చెవికోసుకొని వినే దానివి. దాంతో నీకు నేనంటే ఇష్టమని నన్ను తప్పక చేసుకొంటావని ఈరోజు వరకు నేననుకొంటూ, ఉన్నాను కాని నిన్న మీ నాన్న ఏదో అన్నాడట. నువ్వు సరేనంటే నేను మీ నాన్నతో మన పెళ్ళి విషయం మాట్లాడుతాను" అన్నాడు దీనంగా చూస్తూ.

శకుంతల కళ్ళు తీక్షణంగా మారాయి

"సాంబమూర్తిగారూ. సంగీతమంటే మా కుటుంబం యావత్తూ చెవికోసుకొనేది నిజమే. మీ పద్యాలు టేపురికార్డులో మా ఇంటిల్లపాది రోజూ వింటూనే ఉన్నాం. అలాంటి పద్యాలు పాడే మీరంటే మా ఇంటిల్ల పాదికీ అభిమానముంది. నా వరకు నాకు మీ పద్యం ఒక్కటయినా వినందేగాని ఆ రాత్రికి నిద్రరాదు. అంతమాత్రంచేత మిమ్మల్ని పెళ్ళి

చేసుకోవడమా, అసంభవం. మేము ప్రేమించేది కళల్ని. అంతేగాని కళాకారుల దారిద్ర్యాన్ని కాదు. చిల్లిగవ్వ ఆస్థిలేని నిన్ను చేసుకొని ఎప్పుడో ఏడాదికో శివరాత్రి అన్నట్లు నెలకో డ్రామా ద్వారా వచ్చే రెండొందలతో దారిద్ర్యం కొనుక్కోలేను. నాకు జీవిత మేమిటో తెలుసు. నేను ధనవంతుడి నెవర్నయినా చేసుకొంటాను. కాని సంగీతాన్ని మాత్రం మరువను.

రచయితలు, విద్వాంసులు, నటులు, గాయకులు మొదలయిన కళాకారులకు వాళ్ళ వాళ్ళ స్థాయిని బట్టి ఎన్నోవేలమంది, లక్షలమంది స్త్రీ అభిమానులు వుండవచ్చు. అంతమాత్రం చేత వాళ్ళంతా పెళ్ళికి సిద్ధమైనట్లు. ఎప్పటికీ కాదు. ఎవరూ చూస్తూ చూస్తూ ఇబ్బందుల్లో పడలేరు."

శకుంతల చకచకా నడచి వెళుతుంటే చూస్తూ నిలుచుండిపోయాడు సాంబమూర్తి అతని దృష్టిలో సంఘంలో తనగొంతుకున్న విలువ వ్యక్తిగతంగా తనకు లేదని ఇప్పుడు తెలిసింది. దీనికంతటికీ కారణం బీదరికం.

కల్ల అయిన తన కలగురించి ఆలోచిస్తున్న ఆ కళాకారునికి దుఃఖం ఆగింది కాదు.

*